

ситуациях и с помощью конкретных тактик (мягких, жестких, нейтральных). Выяснено, что одни и те же тактики могут использоваться в различных стратегиях (направленность на партнерство в коммуникации, стратегия конфронтации, стратегия дистанцирования, стратегия кооперации). Рассмотрены коммуникативные стратегии в коммуникации (смягчение высказывания, использование маркеров вежливости, уважение к языковому партнеру и др.). Доказано, что средства языка и определенные коммуникативные стратегии и тактики определяют отношение к субъектам конфликтной ситуации, формируют различные типы речевого поведения коммуникантов в ситуации конфликта. Охарактеризованы распространенные конфликтные типы личности в общении ("Паровой каток", "Скрытый агрессор", "Разгневанный ребенок", "Жалобщик", "Молчун", "Очень покладистый"). Проанализирована проблема создания базовых основ индивидуальной стратегии поведения каждого участника образовательного процесса в высшей школе, которая должна формироваться и корректироваться самой личностью в процессе реальной педагогической деятельности.

Ключевые слова: управление конфликтом, стили поведения, коммуникативные стратегии, тактические приемы реализации конфликтного дискурса.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-148.2020.29>

УДК: 378:615.1

Довжук В. В.

ВИТОКИ, СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ФАРМАЦІЇ В УНІВЕРСИТЕТАХ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

В статті за результатами здійсненого теоретичного аналізу філософських, медичних, фармацевтичних та психолого-педагогічних наукових джерел з проблем підготовки магістрів фармації, витоків і розвитку, порівняльного аналізу досвіду організації підготовки магістрів фармації у університетській освіті на шляху євроінтеграції з'ясовано, що виокремлення передумов становлення організаційної структури підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи: соціально-економічних – заміна феодалного ладу капіталістичним, що зумовило розвиток виробництва, медичної допомоги та потреби суспільства в лікарських засобах, заснування аптечної справи; наукових – прискорений розвиток фундаментальних (філософії, математики, фізики, хімії) і прикладних (анатомії, фізіології, медичної хімії, лікознавства) наук, науково-технічного прогресу; професійно-педагогічних – введення у підготовку магістрів організаційно-дидактичної системи медичних і фармацевтичних навчальних дисциплін, дозволило схарактеризувати її генезу в історико-педагогічній ретроспективі.

Визначено періоди розвитку організаційної структури підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи: період VIII–X ст. (заснування медичних шкіл); період XI–XIV ст. (утворення медичних факультетів у перших класичних університетах Європи, що за структурою стали зразком підготовки магістрів фармації; введення організаційно-дидактичної системи у підготовку на науково-методичній основі поєднання біологічних, медичних і фармацевтичних дисциплін (анатомії, фізіології, лікарської ботаніки лікознавства, технології ліків, медичної хімії)); період XV–XVIII ст. (формування системи

фармацевтичних дисциплін на підґрунті розвитку прикладних наук – технології ліків, лікарської ботаніки, аналітичної хімії, органічної хімії, організації аптекарської справи); період XIX–XX ст. (введення до професійної підготовки фармакології, фармацевтичної хімії, фармакогнозії, організації фармацевтичної справи, що стало підґрунтям виокремлення фармацевтичних відділень на медичних факультетах в університетах країн Центральної та Східної Європи.

Схарактеризовано генезу освітнього рівня «магістр фармації», – від заснування університетської освіти вона зумовлена формуванням і становленням фармацевтичної справи, системи лікарського забезпечення в країнах Центральної та Східної Європи.

Установлено та визначено особливості сучасного періоду розвитку вищої фармацевтичної освіти в країнах Центральної та Східної Європи і України.

Ключові слова: університети Центральної і Східної Європи, університетська освіта, магістри фармації, періоди розвитку організаційної структури підготовки, євроінтеграційні зміни.

Якісна підготовка майбутніх магістрів фармації у закладах вищої освіти України потребує узагальнення перспективного європейського досвіду. Країни Європейського Союзу демонструють високі стандарти у галузі охорони здоров'я, страхової медицини, якості надання лікарської допомоги та забезпечення населення доступними, ефективними і безпечними лікарськими засобами та кращий досвід підготовки магістрів фармації в університетській освіті.

Для сучасного суспільства дослідження генези та історичного поступу фармацевтичної справи має, перш за все, пізнавальне значення для розвитку фармацевтичної освіти, – узагальнення історичних фактів і подій, які знаменують певні етапи і виявляють тенденції; світоглядне значення, відповідно до законів розвитку суспільства, розкривають об'єктивну дійсність, підтверджену історичними фактами; практичне значення – застосування досліджених історичних фактів і виявлених тенденцій, як підґрунтя вдосконалення змісту вищої фармацевтичної освіти; мотиваційно-ціннісне значення полягає у формуванні професійної компетентності магістрів фармації, оскільки сприяє формуванню морально-етичних якостей, відповідно до суспільної потреби професійно-фармацевтичної діяльності [1; 2].

Для того щоб системно дослідити розвиток вищої фармацевтичної освіти та підготовки магістрів фармації необхідно звернутись до вивчення етапів її історичного поступу.

Світова історія фармації сягає глибокої давнини і пов'язана з розвитком перших цивілізацій, таких, як Греція, Римська імперія, Шумер, Китай, Індія. Наукові першоджерела про аптеку і професію аптекаря знайдено у XIII ст. [3].

Фармацевтична галузь відіграє важливу роль на Європейському континенті, упродовж історичного розвитку спричинює прогресивні зміни у суспільстві, економічному зростанні європейських країн, сприяє введенню прогресивних соціальних змін і покращенню якості життя і здоров'я людини. Лікознавство і виготовлення ліків стали підґрунтям становлення фармацевтичної практики, яка є однією з найдавніших галузей життєдіяльності людини. Виготовлення лікарських засобів має витоки від ранніх етапів розвитку цивілізації [1; 4].

В залежності від цивілізаційних змін розвиток медицини і фармації й

галузевої вищої освіти відбувся під впливом соціально-економічних умов, науково-технічного прогресу. Як освітній рівень, магістр фармації має витоки від заснування університетської освіти на теренах Європи [5].

Термін «країни Центральної та Східної Європи» є загальним терміном для групи країн, поєднує країни Центральної Європи – Австрія, Німеччина; Угорщина, Чехія, Словачка, Польща; країни Балканського регіону – Хорватія, Албанія, Чорногорія, Боснія і Герцоговіна, Північна Македонія, Сербія, Словенія; Греція; Болгарія; Румунія, країни Прибалтики (Естонія, Латвія, Литва); Україна, Білорусь [4].

Фахова медична і фармацевтична підготовка в країнах Центральної і Східної Європи має витоки від медичної школи при монастирях в ранньому середньовіччі, у процесі історичного поступу організації незалежної медичної школи, яка увійшла в університетські об'єднання у процесі заснування університетів на теренах Європи. На базі медичної підготовки лікаря у вищих медичних школах відбулося становлення професійної підготовки аптекаря [6; 7].

Мета полягає у визначенні передумов становлення та періодів розвитку організації підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної і Східної Європи.

Для досягнення поставленої меті необхідно вирішити такі завдання: з'ясувати передумови становлення, схарактеризувати ґенезу освітнього рівня «магістр фармації» та визначити періоди розвитку організаційної структури підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної і Східної Європи.

Для з'ясування та визначення витоків становлення і розвитку організації підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної і Східної Європи використано методи – теоретичні: здійснено аналіз філософських, медичних, фармацевтичних та психолого-педагогічних наукових джерел з проблем підготовки магістрів фармації, витоків і розвитку та порівняльний аналіз досвіду організації підготовки магістрів фармації університетів країн Центральної і Східної Європи та України на шляху євроінтеграції.

На основі здійсненого теоретичного та порівняльного аналізу досліджено, що передумовами становлення організації підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи є: соціально-економічні – заміна феодального ладу капіталістичним, що зумовило розвиток виробництва, медичної допомоги та потреби суспільства в лікарських засобах, заснування аптечної справи; наукові – прискорений розвиток фундаментальних (філософії, математики, фізики, хімії) і прикладних (анатомії, фізіології, медичної хімії, лікознавства) наук, науково-технічного прогресу; професійно-педагогічні – введення у підготовку магістрів організаційно-дидактичної системи медичних і фармацевтичних навчальних дисциплін.

Розвиток університетської освіти в Європі бере витоки з часів заснування найстаріших, материнських класичних університетів XII-XIII ст. Університети як нова форма закладів вищої освіти розвивались спочатку у Західній, потім в

Центральній і Східній Європі: у Парижі, Оксфорді, Кембриджі, Празі, Кракові, Відні та в ін. містах. Найстаріші класичні університети Салерно, Падуї, Саламанки, Болоньї започатковані об'єднанням медичної школи і вищої школи при монастирях з X ст. За зразком материнських класичних університетів в епоху Ренесансу утворились нові університети і академії на теренах Центральної та Східної Європи: за зразком Паризької Сорбонни, – Гейдельберзький університет (XIV ст.); Мюнхенський університет Людвіга Максиміліана (XV ст.), Берлінський (XIX ст).

У подальшому у Східній Європі (XIX ст.) на території Австро-Угорської і Російської імперій було засновано Імператорські класичні університети, у яких на медичних факультетах здійснювалась підготовка магістрів фармації. В класичних університетах Європи введено організаційно-дидактичну систему на науково-методичній основі поєднання біологічних, медичних і фармацевтичних наук, що стала базовою у формуванні змісту і структури системи методичної підготовки магістра фармації, що були інтегрованими за зразком провідних на той час класичних університетів Європи. Організація університетської освіти на теренах Європи подарувала світу традиції демократичної автономії і класичну структуру організації підготовки: теоретичну і практичну підготовку, яка включала філософські і природничі, та фахові біологічні, медичні і фармацевтичні дисципліни: нормальну анатомію, фізіологію, гістологію, лікознавство, медичну ботаніку, технологію ліків, хімію, організацію аптекарської справи; у процесі розвитку в освітній процес у XIX-XX ст. введені фармакологія, фармакогнозія, фармацевтична хімія, токсикологічна хімія. В університетській освіті виокремлюється напрям підготовки фармацевтичної справи у XIX-XX ст. Відбувається становлення системи фармацевтичних наукових дисциплін, що стало підґрунтям виокремлення фармацевтичних відділень на медичних факультетах в університетах у країнах Центральної Європи. На території, підпорядкованій Австро-Угорській Імперії – у Віденському університеті, університеті Франца Йосифа у Чернівцях, Львівському університеті; на території, підпорядкованій Російській Імперії – в імператорських університетах Харкова, Києва, Одеси.

Визначено періоди розвитку організаційної структури підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи: період VIII–X ст. (заснування медичних шкіл); період XI–XIV ст. (утворення медичних факультетів у перших класичних університетах Європи, що за структурою стали зразком підготовки магістрів фармації; введення організаційно-дидактичної системи у підготовку на науково-методичній основі поєднання біологічних, медичних і фармацевтичних дисциплін (анатомії, фізіології, лікарської ботаніки лікознавства, технології ліків, медичної хімії)); період XV–XVIII ст. (формування системи фармацевтичних дисциплін на підґрунті розвитку прикладних наук – технології ліків, лікарської ботаніки, аналітичної хімії, органічної хімії, організації аптекарської справи); період XIX–XX ст. (введення до професійної підготовки фармакології, фармацевтичної хімії, фармакогнозії, організації фармацевтичної справи, що стало підґрунтям

виокремлення фармацевтичних відділень на медичних факультетах в університетах країн Центральної та Східної Європи.

Схарактеризовано ґенезу освітнього рівня «магістр фармації», – від заснування університетської освіти вона зумовлена формуванням і становленням фармацевтичної справи, системи лікарського забезпечення в країнах Центральної та Східної Європи. Упродовж історичного розвитку фармацевтична галузь відіграє важливу роль у економічному зростанні суспільства, сприяє введенню прогресивних соціальних змін – покращенню життя і здоров'я населення та визначає якісні зміни в організаційній структурі підготовки магістрів фармації в університетській освіті.

Здійснено аналіз сучасного періоду розвитку: досліджено фармацевтичний сектор і його вплив на організаційну структуру підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи: Австрії, Німеччини, Польщі, Чехії, Словачії, Словенії, Угорщини, Болгарії, Румунії, Естонії, Латвії і Литви. Визначено особливості сучасного періоду розвитку фармацевтичної освіти в Україні відповідно розвитку фармацевтичного сектору охорони здоров'я у руслі євроінтеграційних змін [8 – 10].

Встановлено, що на зміст і структуру вищої фармацевтичної освіти в Європі суттєво впливає Болонська угода, зумовлює гармонізацію курсів європейської освіти, обмін студентами та науково-педагогічним персоналом. На лідерських позиціях в країнах ЄС знаходиться організація підготовки магістрів фармації в університетах Австрії. Встановлено, що подібність організаційної структури підготовки магістрів фармації в університетах в країнах ЄС та інших країнах Центральної і Східної Європи, оскільки професійно-фармацевтична діяльність підпорядкована діючій регуляторній системі, що включає нормативно-правове підґрунтя ЄС та вимоги до фахової підготовки в університетській освіті. Як для Австрії або іншої держави-члена ЄС умови фармацевтичної діяльності є підпорядкованими вимогам відповідних директив ЄС. Всі види фармацевтичної діяльності в країнах Центральної та Східної Європи гармонізовані з нормами ЄС, отже зміст підготовки магістрів фармації визначений програмами підготовки, які є також інтегрованими в університетській освіті.

Установлено особливості сучасного періоду вищої фармацевтичної освіти в країнах Центральної та Східної Європи, обмін передовим досвідом організації освітнього процесу в Європейській асоціації університетів (організаційно-дидактична система підготовки магістрів фармації), інновацій фармацевтичної галузі, їх введення до системи професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи, а саме: інноваційних технологічних досягнень у молекулярній та клітинній біології; запровадження персоналізованої медицини, як нової тенденції розвитку цільової терапії; інноваційної соціальної фармації, фармацевтична опіка, орієнтована на потреби пацієнтів; збільшення кількості препаратів інноваційної фармакотерапії на основі фармацевтичного виробництва і

застосування біотехнологічних продуктів; інноваційна технологізація та діджиталізація промислової фармації для забезпечення високої якості й безпеки застосування лікарських засобів.

Висновки. За результатами здійсненого дослідження з'ясовано, що виокремлення передумов становлення організаційної структури підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи: соціально-економічних – заміна феодального ладу капіталістичним, що зумовило розвиток виробництва, медичної допомоги та потреби суспільства в лікарських засобах, заснування аптечної справи; наукових – прискорений розвиток фундаментальних (філософії, математики, фізики, хімії) і прикладних (анатомії, фізіології, медичної хімії, лікознавства) наук, науково-технічного прогресу; професійно-педагогічних – введення у підготовку магістрів організаційно-дидактичної системи медичних і фармацевтичних навчальних дисциплін, дозволило схарактеризувати її ґенезу в історико-педагогічній ретроспективі.

Визначено періоди розвитку організаційної структури підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи: період VIII–X ст. (заснування медичних шкіл); період XI–XIV ст. (утворення медичних факультетів у перших класичних університетах Європи, що за структурою стали зразком підготовки магістрів фармації; введення організаційно-дидактичної системи у підготовку на науково-методичній основі поєднання біологічних, медичних і фармацевтичних дисциплін (анатомії, фізіології, лікарської ботаніки лікознавства, технології ліків, медичної хімії)); період XV–XVIII ст. (формування системи фармацевтичних дисциплін на підґрунті розвитку прикладних наук – технології ліків, лікарської ботаніки, аналітичної хімії, органічної хімії, організації аптекарської справи); період XIX–XX ст. (введення до професійної підготовки фармакології, фармацевтичної хімії, фармакогнозії, організації фармацевтичної справи, що стало підґрунтям виокремлення фармацевтичних відділень на медичних факультетах в університетах країн Центральної та Східної Європи.

Схарактеризовано ґенезу освітнього рівня «магістр фармації», – від заснування університетської освіти вона зумовлена формуванням і становленням фармацевтичної справи, системи лікарського забезпечення в країнах Центральної та Східної Європи.

Установлено та визначено особливості сучасного періоду розвитку вищої фармацевтичної освіти в країнах Центральної та Східної Європи і України.

Використана література :

1. Воскобойнікова Г. Л., Довжук В. В. Введення у фармацію. Історія фармації. Навчально-методичний комплекс «Навчальні дисципліни професійної підготовки магістра фармації». Київ, 2019. Серія: Майстерні магістеріуму. 150 с.
2. Воскобойнікова Г. Л., Довжук В. В. Етика та деонтологія. Навчально-методичний комплекс «Навчальні дисципліни професійної підготовки провізора». Київ, 2018. Серія: Майстерні магістеріуму. 150 с.
3. Сятиня М. Л. Історія фармації: навч. посібник для вищих навч. закл. / О. П. Реєнт (відп. ред.). Львів, 2002. 660 с.

4. Довжук В. В. Професійна підготовка магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи: теорія і практика : монографія. Київ : Принт-центр Нестроевий, 2021. 442 с.
5. Voskoboinikova H. Management of university education: European level. Educational and methodical publication for the training of doctors PhD. K., 2016. 220 p.
6. Історія фармації України / Р. В. Богатирьова, Ю. П. Спіженко, В. П. Черних, О. М. Біловол та ін. Харків : Прапор, Вид-во УкрФА. 1999. 799 с.
7. Кайдалова Л. Г. Професійна підготовка майбутніх фахівців фармацевтичного профілю у вищих навчальних закладах : монографія. Харків : НФаУ, 2010. 411с.
8. Фармація ХХІ століття: тенденції та перспективи : матер. VIII з'їзду фармацевтів України: у 2-х т., м. Харків, 13-16 вересня 2016р. Харків : НфаУ, 2016. Т. 1. 458 с.
9. Формування національної лікарської політики в умовах кризового стану економіки України / В. П. Черних, А. С. Немченко, В. М. Назаркіна та ін. *Формування Національної лікарської політики за умов впровадження медичного страхування: питання освіти, теорії та практики*: матер. III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 12 березня 2015 р. / ред. кол.: А. С. Немченко та ін. Харків : Вид-во НФаУ, 2015. С.3–17.
10. Шевченко Т. Є., Мороко О. В. Сучасний стан фармацевтичної галузі в Україні. *Сучасні проблеми економіки та підприємництва*. 2014. Вип. 13. С. 72–77.

References:

- [1]. Voskoboinikova H. L., Dovzhuk V. V. Vvedennia u farmatsiiu. Istoriia farmatsii. Navchalno-metodychnyi kompleks «Navchalni dystsypliny profesiinoi pidhotovky mahistra farmatsii». Kyiv, 2019. Seria: Maisterni mahisteriumu. 150 s.
- [2]. Voskoboinikova H. L., Dovzhuk V. V. Etyka ta deontolohiia. Navchalno-metodychnyi kompleks «Navchalni dystsypliny profesiinoi pidhotovky provizora». Kyiv, 2018. Seria: Maisterni mahisteriumu. 150 s.
- [3]. Siatynia M. L. Istoriia farmatsii : navch. posibnyk dlia vyshchych navch. zakl. / O. P. Reient (vidp. red.). Lviv, 2002. 660 s.
- [4]. Dovzhuk V. V. Profesiina pidhotovka mahistriv farmatsii v universytetakh krain Tsentralnoi ta Skhidnoi Yevropy: teoriia i praktyka : monohrafiia. Kyiv : Prynt-tsentr Nestroievyy, 2021. 442 s.
- [5]. Voskoboinikova H. Management of university education: European level. Educational and methodical publication for the training of doctors PhD. K., 2016. 220 p.
- [6]. Istoriia farmatsii Ukrainy / R. V. Bohatyrova, Yu. P. Spizhenko, V. P. Chernykh, O. M. Bilovol ta in. Harkiv : Prapor, Vyd-vo UkrFA. 1999. 799 s.
- [7]. Kaidalova L. H. Profesiina pidhotovka maibutnix fakhivtsiv farmatsevychnoho profilu u vyshchych navchalnykh zakladakh : monohrafiia. Kharkiv : NfaU, 2010. 411s.
- [8]. Farmatsiia KhKhI stolittia: tendentsii ta perspektyvy : mater. VIII zizdu farmatsevtiv Ukrainy: u 2-kh t., m. Kharkiv, 13-16 veresnia 2016r. Kharkiv : NfaU, 2016. T. 1. 458 s.
- [9]. Formuvannia natsionalnoi likarskoi polityky v umovakh kryzovoho stanu ekonomiky Ukrainy / V. P. Chernykh, A. S. Nemchenko, V. M. Nazarkina ta in. *Formuvannia Natsionalnoi likarskoi polityky za umov vprovadzhenia medychnoho strakhuvannia: pytannia osvity, teorii ta praktyky*: mater. III Vseukr. nauk.-prakt. konf., m. Kharkiv, 12 bereznia 2015 r. / red. kol.: A. S. Nemchenko ta in. Kharkiv : Vyd-vo NfaU, 2015. S.3–17.
- [10]. Shevchenko T. Ye., Moroko O. V. Suchasnyi stan farmatsevychnoi haluzi v Ukraini. *Suchasni problemy ekonomiky ta pidpriemnytstvo*. 2014. Vyp. 13. S. 72–77.

Довжук В. В. Истоки, становление и развитие организации подготовки магистров фармации в университетах стран Центральной и Восточной Европы.

В статье по результатам проведённого теоретического анализа философских, медицинских, фармацевтических и психолого-педагогических научных источников по проблемам подготовки магистров фармации, истоков и развития, сравнительного анализа опыта организации подготовки магистров фармации в университетском образовании на пути евроинтеграции установлено, что выделение предпосылок становления организационной структуры подготовки магистров фармации в университетах стран Центральной и Восточной Европы: социально-экономических – замена феодального строя капиталистическим, что обусловило развитие производства, медицинской помощи и

потребности общества в лекарственных средствах, основание аптечного дела; научных – ускоренное развитие фундаментальных (философии, математики, физики, химии) и прикладных (анатомии, физиологии, медицинской химии, ликования) наук, научно-технического прогресса; профессионально-педагогических – введение в подготовку магистров организационно-дидактической системы медицинских и фармацевтических учебных дисциплин, позволило охарактеризовать ее генезис в историко-педагогической ретроспективе.

Определены периоды развития организационной структуры подготовки магистров фармации в университетах стран Центральной и Восточной Европы: период VIII-X вв. (учреждение медицинских школ); период XI-XIV вв. (образование медицинских факультетов в первых классических университетах Европы, которые по структуре стали образцом подготовки магистров фармации; введение организационно-дидактической системы в подготовку на научно-методической основе сочетания биологических, медицинских и фармацевтических дисциплин (анатомии, физиологии, лекарственной ботаники медицинской химии)); период XV-XVIII ст. (формирование системы фармацевтических дисциплин на основе развития прикладных наук – технологии лекарств, лекарственной ботаники, аналитической химии, органической химии, организации аптекарского дела); период XIX-XX ст. (введение в профессиональную подготовку фармакологии, фармацевтической химии, фармакогнозии, организации фармацевтического дела, что стало основанием для выделения фармацевтических отделений на медицинских факультетах в университетах стран Центральной и Восточной Европы).

Охарактеризован генезис образовательного уровня «магистр фармации», – от основания университетского образования он обусловлен формированием и становлением фармацевтического дела, системы врачебного обеспечения в странах Центральной и Восточной Европы.

Установлены и определены особенности современного периода развития высшего фармацевтического образования в странах Центральной и Восточной Европы и Украины.

Ключевые слова: университеты Центральной и Восточной Европы, университетское образование, магистры фармации, периоды развития организационной структуры подготовки, евроинтеграционные изменения.

Dovzhuk Viktoriya. Origins, formation and development of the organization of training masters of pharmacy in the universities of the countries of Central and Eastern Europe.

In the article, based on the results of a theoretical analysis of philosophical, medical, pharmaceutical, and psychological and pedagogical scientific sources on the problems of training masters of pharmacy, origins and development, a comparative analysis of the experience of the organization of training masters of pharmacy in university education on the way to European integration, it is found that the identification of the prerequisites for the formation of organizational the structure of master's training in pharmacy in universities of Central and Eastern Europe: socio-economic - the replacement of the feudal system with a capitalist one, which led to the development of production, medical care and society's need for medicinal products, the establishment of a pharmacy business; scientific - accelerated development of fundamental (philosophy, mathematics, physics, chemistry) and applied (anatomy, physiology, medical chemistry, medicine) sciences, scientific and technical progress; professional-pedagogical - the introduction of the organizational-didactic system of medical and pharmaceutical educational disciplines into the training of masters, allowed to characterize its genesis in a historical-pedagogical retrospect.

The periods of development of the organizational structure of the training of masters of pharmacy in the universities of the Central and Eastern European countries have been determined: the period of the VIII-X centuries. (establishment of medical schools); the period of the XI-XIV centuries. (the establishment of medical faculties in the first classical universities of Europe, which in terms of structure became a model for the training of masters of pharmacy; the introduction of an organizational and didactic system in the training on a scientific and methodological basis of a combination of biological, medical and pharmaceutical disciplines (anatomy, physiology, medicinal

botany, medicinal science, drug technology, medical chemistry)); the period of the XV–XVIII centuries. (formation of a system of pharmaceutical disciplines on the basis of the development of applied sciences - drug technology, medicinal botany, analytical chemistry, organic chemistry, organization of pharmacy business); the period of the 19th–20th centuries. (introduction to professional training in pharmacology, pharmaceutical chemistry, pharmacognosy, organization of pharmaceutical affairs, which became the basis for the separation of pharmaceutical departments at medical faculties in universities of Central and Eastern Europe.

The genesis of the educational level "Master of Pharmacy" is characterized - since the foundation of university education, it has been conditioned by the formation and formation of the pharmaceutical business, the system of medical supply in the countries of Central and Eastern Europe.

The features of the modern period of development of higher pharmaceutical education in the countries of Central and Eastern Europe and Ukraine have been established and defined.

Keywords: universities of Central and Eastern Europe, university education, masters of pharmacy, periods of development of the organizational structure of training, European integration changes.

<i>Ясточкіна І. А.</i>	
ПЕРВИННА КОНСУЛЬТАЦІЯ ЯК МЕТОД СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ.....	211
<i>Vasylyshyna N.</i>	
STUDENT-CENTRED LEARNING APPROACH USAGE IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING AT THE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION (GROUNDED ON THE EXAMPLE OF TASKS COMPLEX).....	218
<i>Polishchuk G.</i>	
INVESTIGATING CONFLICT MANAGEMENT STRATEGIES AND TACTICS IN THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS.....	226
<i>Довжук В. В.</i>	
ВИТОКИ, СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ФАРМАЦІЇ В УНІВЕРСИТЕТАХ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ	233
НАШІ АВТОРИ	242

- ДОВЖУК
ВІКТОРІЯ
ВАЛЕНТИНІВНА кандидат фармацевтичних наук, доцент, доцент кафедри організації та економіки фармації, Національний медичний університет імені О. О. Богомольця (Київ, Україна)
e-mail: dovika@ukr.net
ORCID ID 0000-0002-3491-018X
- СРОШЕНКО
КАТЕРИНА
МИХАЙЛІВНА викладач кафедри соціальної роботи та практичної психології Академії праці, соціальних відносин і туризму (Україна, Київ),
e-mail: pr.ulaf@gmail.com
- ІЩЕНКО
СВІТЛАНА
МИХАЙЛІВНА старший викладач кафедри промислової інженерії та сервісу Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Україна, Київ),
e-mail: RV_221a@meta.ua
- КАЛЕНЦОВА
НАТАЛІЯ
ІГОРІВНАКА аспірантка кафедри освіти дорослих факультету менеджменту освіти і науки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Україна, Київ)
e-mail: RV_221a@meta.ua
- КАРКАЧ
АНДРІЙ
ВОЛОДИМИРОВИЧ аспірант кафедри соціальної роботи та практичної психології Академії праці, соціальних відносин і туризму, старший викладач кафедри соціальної роботи Полтавського інституту економіки і права (Україна, Київ),
e-mail: andrijkarkach@gmail.com
- КАРНАУХ
ЛЕСЯ
ПЕТРІВНА кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Україна, Київ),
e-mail: lesjakarnaukh@ukr.net
ORCID ID:0000-0001-7084-2973
- КОВАЛЬЧУК
ЛЮДМИЛА
ВАДИМІВНА магістр кафедри соціальної педагогіки факультету соціально-економічної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Україна, Київ),
e-mail: RV_221a@meta.ua
- КОЛЯДЕНКО
ОЛЬГА
ВОЛОДИМИРІВНА аспірантка кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка (Україна, Київ)
e-mail: o.koliadenko@kubg.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1232-0226>
- КОРЕЦЬ
МИКОЛА
САВИЧ доктор педагогічних наук, кандидат фізико-математичних наук, професор кафедри загальнотехнічних дисциплін та охорони праці Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Україна, Київ),
e-mail: m.s.korets@npu.edu.ua
- КОС
ОЛЬГА
ІВАНІВНА аспірант кафедри соціальної педагогіки факультету соціально-економічної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Україна, Київ),
e-mail: kosolhaaaa@gmail.com
- КОСТЮЧИК
СЕРГІЙ
ВОЛОДИМИРОВИЧ аспірант 3-го курсу денної форми навчання Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, кафедра теорії та історії педагогіки (Україна, Київ),
e-mail: serkostyuchik@gmail.com
ORCID 0000-0002-7931-0153